

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาภาคตัดขวาง (Cross - sectional study) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมด้านสุขาภิบาลอาหารของผู้สัมผัสอาหารในครัวเรือน ในตำบลป่าคาหลวง อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองมีระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2550 ถึงเดือนพฤษภาคม 2551

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้สัมผัสอาหารในครัวเรือนหรือผู้ที่มีหน้าหลักในการประกอบอาหารประจำครัวเรือน โดยหนึ่งครัวเรือนมีผู้ประกอบหรือสัมผัสอาหารหนึ่งคน ตามหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลป่าคาหลวง อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน จำนวนทั้งหมด 898 ครัวเรือน

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง การศึกษานี้ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง Taro Yamane ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 280 ครัวเรือน ดังสูตรต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

จากสูตรจะได้

$$n = \frac{898}{1 + 898 \cdot (0.05)^2}$$

$$n = 277.16$$

ดังนั้น จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาทั้งสิ้น 280 คน

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างในคำบลใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีวิธีการดังนี้

1. ลงหมายเลขรหัสประจำบ้านแต่ละหลังในแผนที่เดินดิน
2. ทำสลากตามจำนวนหมายเลขรหัสประจำบ้านที่กำหนดไว้ในแผนที่เดินดิน
3. จับสลากรหัสหมายเลขประจำบ้านที่ทำไว้ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
4. ลงรหัสหมายเลขประจำบ้านในแผนที่เดินดิน
5. ลงเก็บข้อมูลตามรหัสหมายเลขประจำบ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจาก PRECEDE MODEL และเอกสารงานวิจัย แบบสอบถามได้รับการทดสอบก่อนใช้งานจริง โดยทดลองใช้ในผู้สัมผัสอาหารจำนวน 30 คนพบว่ามีความเข้าใจใช้งานได้ แต่มีการปรับปรุงภาษาบ้างเพื่อเพิ่มความเข้าใจ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก ความถี่ในการประกอบอาหาร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายค่าอาหารต่อเดือน การได้รับการอบรมเกี่ยวกับการสุขาภิบาลอาหาร เป็นลักษณะคำถามปลายปิดและปลายเปิด ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมด้านสุขาภิบาลอาหารของผู้สัมผัสอาหารในครัวเรือน ในตำบลป่าค้อหลวง อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ความรู้ ความมั่นใจ ทักษะปฏิบัติ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยเอื้อและแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยหนุน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านสุขาภิบาลอาหาร

ตัวแปรและการวัดค่าตัวแปร

1. ความรู้ วัดได้จากคะแนนที่กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบ ข้อละ 1 คะแนนโดยถ้าตอบถูกต้องจะได้ 1 คะแนน และตอบผิดจะไม่ได้คะแนน โดยมีจำนวนข้อทั้งหมด 10 ข้อ
2. ความมั่นใจ วัดได้จากค่าคะแนนที่กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบ แต่ละข้อมีคะแนน 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 ถึง 5 คะแนน โดยมีจำนวนข้อทั้งหมด 3 ข้อ

3. ทักษะคิด วิเคราะห์ได้จากค่าคะแนนที่กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบ แต่ละข้อมีคะแนน 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 ถึง 5 คะแนน โดยมีจำนวนข้อทั้งหมด 3 ข้อ
4. ปัจจัยเอื้อ วิเคราะห์ได้จากค่าคะแนนที่กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบ แต่ละข้อมีคะแนน 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 ถึง 5 คะแนน โดยมีจำนวนข้อทั้งหมด 3 ข้อ
5. ปัจจัยหนุน วิเคราะห์ได้จากค่าคะแนนที่กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบ แต่ละข้อมีคะแนน 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 ถึง 5 คะแนน โดยมีจำนวนข้อทั้งหมด 5 ข้อ
6. พฤติกรรมด้านสุขาภิบาลอาหาร วิเคราะห์ได้จากค่าคะแนนที่กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบ แต่ละข้อมีคะแนน 5 ระดับตั้งแต่ 1 ถึง 5 คะแนน โดยมีจำนวนข้อทั้งหมด 5 ข้อ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้มีค่า Factor loadings อยู่ที่ปัจจัยเดียวและมีค่าแอลฟาอยู่ในระดับมากกว่า 0.6 ดังนั้น เครื่องมือที่ใช้จึงมีคุณภาพ ทั้งในด้านความตรงตามทฤษฎี (Construct Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) โดยได้แสดงคุณภาพของเครื่องมือตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คุณภาพของเครื่องมือ

ตัวแปร	จำนวนข้อ	Factor loadings	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
ความมั่นใจ	3	0.777, 0.810, 0.711	0.65
ทักษะคิด	3	0.709, 0.789, 0.846	0.69
ปัจจัยเอื้อ	3	0.804, 0.720, 0.778	0.65
ปัจจัยหนุน	4	0.847, 0.874, 0.897, 0.816	0.88
พฤติกรรม	5	0.597, 0.744, 0.707, 0.606, 0.586	0.61

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือถึงประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือไปโรงพยาบาลบ้านหลวง องค์การบริหารส่วนตำบลป่าคาหลวง อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน เพื่อขออนุญาตลงพื้นที่ในการดำเนินการเก็บข้อมูลและประชาสัมพันธ์

2. นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pre - Test) กับกลุ่มตัวอย่างที่ลักษณะประชากรที่คล้ายกันจำนวน 30 คน

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงแล้ว ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในช่วง เดือนพฤศจิกายน – เดือนพฤษภาคม 2551
4. การตอบคำถามเป็นไปโดยความสมัครใจ กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิที่จะรับหรือปฏิเสธในการให้ข้อมูลและจะตอบหรือไม่ตอบคำถามได้
5. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล
6. นำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 216 คน ($n = 216$) และการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้วิจัยทำหนังสือผ่านเห็นชอบจาก คณะกรรมการจริยธรรมของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. การศึกษาครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะถูกเก็บเป็นความลับแต่จะนำมาใช้ประโยชน์ทางการ ศึกษาเท่านั้น ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง
3. แบบสอบถามครั้งนี้จะไม่ระบุชื่อ – นามสกุล และที่ทำงาน ทั้งนี้จะให้รหัสแทนชื่อและสถานที่ทำงาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม
4. กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิที่จะให้ข้อมูลหรือไม่ให้ข้อมูลโดยไม่มีการบังคับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ SPSS (Statistical Package for Social Science) version 11.5 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพหลัก ความถี่ในการประกอบอาหาร รายได้เฉลี่ย จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายจ่ายต่อเดือน หาค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย
2. คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) ระหว่างปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยหนูน
3. ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ในการหาปัจจัยที่สามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมด้านสุขภาพโภชนาการ โดยมีตัวแปรต้นคือ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยหนูน ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมด้านสุขภาพโภชนาการ